

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 7.

Tavaszi szántás.

Ha a kormány úgy folytatja tetteiben, mint ahogy eddigi beszédében biztatja az országot, akkor csakugyan pénzért vegyen magának ellenzéket, mert agyon fuzionálják a pártok.

Szél szakit a régi rendszerrel s hogy megbízható, tekintélyes anyagra tegyen szert jövő alkotásához, megcsinálja a fuziót. Ugyan ki hitte volna ezt egy évvel ezelőtt?! *Tisza* István elitéli végleg közlegényné lett atyjának egész politikáját és összes szent meggyőződését. Ez is való, megtörtént dolog. *Hegedűs* nyílt színen beüti a husos fazekat és kirázza belőle a strébereket és viczinálistákat, megcsinálva a mamelukok végnapjait s *Darányi*?

Ő már tett is. A *borhamisítók* darázs-fészkebe belé nyult s éppen nem ijedt meg attól a pár csipéstől, fulánktól, amivel az ilyenféle operáció jár, hanem nyugodtan folytatja munkáját tovább és jelzi, hogy két újabb darázs-fészket fog legközelebb levérni, a *ruthén* szipolyozást és a *gabona-uzsorat*.

Nagy ideje, legfőbb ideje volt már annak, hogy a kormány gyökeres purifikációhoz fogjon.

A liberalizmus égise alatt nagyra nőtt

köztünk a bűn, annyira, hogy egészen azonosította vele magát. Senki, mi sem tartjuk a kettőt feltétlenül elválaszthatlanak, de ha soká nem kefélközik, füsülködik valaki, itt-ott megakad rajta olyasmi, ami szegény, ha észre vételik.

Mikor az új kormány eljegyezte magát a liberális mátkával, észre vette annak füsületlen voltát és tisztogatni kezdte.

Igy füsülődött ki a viczinálisták, a borhamisítók, az uzsorások, a gabona elővásárlók stb. hada.

Ezek a falánk paraziták azok, kik nagy szegényére a hírlapirodalom egy részének, mely helyet adott hozzá, tele zúgták szitkozódásaikkal az országot és a legrutabb gyanúsításokkal illették a minisztert, vádolva őt reakzionárius hajlammal, amiért ki merte őket füsülni a liberalizmus hajóból, hol oly szépen tenyésztek eddig.

Ez a lárma némi visszhangot is keltett egyidőben s akadtak jámborok, kik félteni kezdték a liberálizmust — borhamisítás nélkül.

Most ismét szólott *Darányi*. Vissza nem vont semmit, sőt újabb tisztogatási munkát jelzett s már nem meri támadni senki.

El volt alélva a basáskodás és a pártérdek nyomása alatt eddig a közvélemény. Ma már éled s jóakarói körül

csoportosulni kezd. Aki *Darányit* ezért a munkájáért ütni próbálja, annak a közvélemény fog a körmére ütni.

A magyar faj érdekeit kezdi, fájdalom csak kezdi, munkálni a kormány s első fellépésére bizalmával ajándékozta meg a közvélemény.

Bizalmi feliratok diákflastromára nincs szükség most, tüntető pártgyűléseket sem tartanak a kormány mellett s mégis mindenki tudja, érzi, hogy tekintélye van ennek a kormánynak és népszerűsége mind mélyebben ereszti gyökereit.

Az uzsora elleni harc czal megmenti a kormány a hozzánk hű ruthéneket s a magyar parasztságot. A gabona-uzsora üldözésével a kis és közép gazdákat, a borhamisítók pusztításával jobban előmozdítja a szőlők rekonstruálását, mint akár milyen államsegélylyel s vissza adja régi jó módját szazezreknek és régi renuméját a megölt magyar bornak.

Megtehették volna ezt a régiebb kormányok is, de a népünk panaszát nem értették. Ők idegen nótára tánczoltak, tőlünk idegen érdekeket szolgáltak.

Nekünk úgy rémlik, hogy az összes változás oka annyi, hogy az új kormány megtanult magyarul.

Magyarul gondolkozik, beszél és tesz és így is követeli a törvény, jog és igazság. P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Akhulkó ostroma.

Egy szemtanú elbeszélése után írta: Apáti J.

A két tenger közé szorult Kaukázus, — kezdve geológiai alakulásától — mióta áll, örökös forrongás színhelye.

Legrégibb lakosságának az avarok közé beolvadt s ott most egy törzset képviselő *adigokat* tekinthetjük, mely szó szigetlakót jelent; miből azt lehet következtetni, hogy ők már akkor telepedtek le itt, midőn a mai Kaukázus nagyrészt víz alatt volt, csak a hegyes csúcsok állottak ki szigetekként a vízből.

A népvándorlás öldöklő harczaiból egyetlen területnek sem jutott a világon annyi vérengzés, mint Kaukázusnak.

A derventi nagy fal, — mely a híres kínai falnak ugyan csak epigonja — szinte a népvándorlás gyilkos áradatai ellen épült, a ködös régi korban.

Örök harcban állottak az ázsiai s európai hatalmak, a perzsa, mongol, örmény, mész török népekkel egyaránt.

Dzsengis Khán, Timur Lenk stb. százezreit vezette Kaukázus ellen rabló hadainak s a Kaukázus lakói mindannyiszor fegyverrel állottak ellent a betolakodóknak.

Minden népből maradt pár ezer vissza a hegyek közt s mindannyia külön hegyet-völgyet szállott meg s kerekítette ki saját hazájává.

Legtöbb elem az ozmanlik után maradt vissza s vallásuk útján át és átszövődtek az egész Kaukázuson.

Utóbb az orosz hatalam mintegy 60 évig ostromolta a hegyeket, de 30 év alatt csak a tengerpartokat s a völgyeket tudta uralma alá hajtani, míg a hegyek s azok lakói az avar főnököket uralták fejedelmük gyanánt s ezek közül Samil imám maga majdnem 30 évig állott ellent müridáival a moszkónak.

*

Samil, — a Kaukázus királya — már öt évig viselte az imám-sah — egyházi és világi — hatalmat s e rövid öt év alatt nemcsak megakadályozta a roppant orosz-bírodalmat Czirakassia meghódításában, hanem egyéb hódítási terveiben is megbénította.

Hiába adták ki Pétervárról a parancsot, hogy Samilt élve-halva mielőbb tegyék ártalmatlanná.

Nagyon kemény diónak tartotta ezt minden kormányzó s nem hiába, mert Samil genialitásán megtört az orosz áradat.

Végre 1839-ben Grabbé orosz tábornok elhatározta, hogy saját felelősségére hadat vezet Samil ellen és saját fészkeben fojtja meg Samilt s a czárnak elküldi az avar fejedelmét, egészben, vagy legalább a fejét . . .

Meg is indult 4000 főnyi hadtestével Samil székhelye Akhulkó elen.

Samil mindenről értesült s aulját úgy megerősítette, hogy bármely katonai akadémiát végzett mérnöknak is becsületére vált volna s ellátta élelemmel 9—10 óra s meghagyta a

cseesenczeknek, hogy Grabbét folyton nyugtalanítsák. Az argáni vezérének pedig, hogy tartsa vissza a moszkót minél tovább, az avarfőnököknek, — kikben legjobban bízott — hogy a Kojszu szoros minden talpalatnyi területét védjék meg.

Ő maga nem hitte, hogy az oroszok Akhulkóig jussanak, de csalatkozott.

Grabbé legyőzte az akadályokat s 5—6 nap múlva Akhulkó előtt állott s azt ostromzár alá vette.

Samil naponta ki-ki csapott várából s mindig érzékeny károkat okozott az ostromlónak.

Ez állapot már két hónapig tartott s Akhulkó még állott rendületlenül; míg végre Grabbé megtudta, hogy Samilt ki nem éhezetheti, mert ennek még 7—8 óra van élelmi szere s így elhatározta, hogy rohammal veszi be a sziklavárat.

Az ostromzár alatt utakat vágatott a sziklák között s ellenerődöket hanyatott, de eme pontokról sem lehetett az alulban érzékeny kárt tenni.

Végre egy előre nyuló sziklafokot szemelt ki, melyre csak a tulsó oldalon lehetett iszonyu erőfeszítéssel feljutni, hova köteleken ágyukat, löport vonatott fel s megrakatta tüzerekkel és így egy reggel e sziklafok elvált foglalva az oroszok által, kik rögtön megkezdték az ágyuzást. Augusztus közepe táján az orosz árkások megmászták Akhulkó falait s azt elfoglalták, csupán a fellegrvár állott még ellen, hova Samil és müridái visszavonultak.

A közös függő államadósság kimutatása.

A függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben, 1899-ik évi április hó 5-én tartott 29-ik ülésében az államjegyek forgalmi összegét 1899. évi márczius hó végével következőnek találta:

A közös függő adósságnak közös költségen beváltandó 312 millió forintnyi összegből az 1894. 24. t. cikk rendelkezései értelmében folyó évi márczius hó végéig 1, 5 és 50 frtosokban összesen bevonatott és min. törlesztett leiratott 199,316.809 frt, ellenben még tölesztetlenül maradt 112,683.191 frt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril. 7.

A képviselőház ma végzett a földmívelési tärca költségvetésével, melyhez még Boda Vilmos, Bernáth Béla és Szivák Imre szólottak. Boda a borhamisítók ellen kért intézkedést, Bernáth a tokaji borvidék érdekében szólott, Szivák pedig a deliblati telepések érdekeit ajánlotta figyelembe. A miniszter megnyugtató felvilágosítást adott.

A Ház ezután áttért a kultusz tärca költségvetésére, mely Wlassics kultuszminiszter nagyszabású programbeszédével indult meg. A miniszter a nemzeti kultúra jelszavainak színes ragyogtatásával kezdte beszédét, azután a reform-tervek egész záporával jött; ezek: a tanügyi rendszer reformja, a középiskola reformja mellett a polgári iskola reformja, mely utóbbit különösen nagy ambícióval csinálja, a felső leányiskola reformja, a felső oktatás reformja, ebben a jog- és államtudományi vizsgálatok reformja, a kötelező jogi doktorátus megszüntetése, új orvosi vizsgarend, a tanárképző reformja, gimnáziumok szaporítása stb. stb. Avval is foglalkozik, hogy lehessen a tanítóképzőből a tanárképzőbe átlépni. Továbbá terveit: az iskolák államosítása, 1060 új népiskola felállítása, a tanítók korpótlékának biztosítása, a művészet propagálása. — minden olyan dolgok voltak, melyek minden oldal tetszését megnyerték s az sem öntött ürmöt az öröm poharába, hogy a miniszter minduntalan tul-

Sauil fehér cserkeszkébe mindég ott járt, a hol legnagyobb volt a veszély s esodálatosan legkisebb sebet sem kapott, de őrsége szemlétomást fogott s ezzel Samil, Avarország és egész Czirkaszia sorsa eldöntöttnek látszott lenni.

A rohamoszlopokat Grabbé személyesen vezette s e végső harc hallatlan áldozatokat követelt. Holttest holttesten hevert, a halálra sebesültek is még jatagánnal gyilkolták egymást s újabb roham oszlopok indultak az ágyuk által tépett résekbe.

Egy egész orosz zászlóalj mászott meg egy sziklacsúcsot s e sziklacsúcs valahogyan elvált a hegytől s 300 orosz katonát seprte magával a halálba.

Az életben maradtak igyekeztek visszamászni, de midőn feltekintettek egy csapat asszony, leány — kard, bandzsár, pisztoly dárda stb. fegyverrel támadott rájuk s midőn egy újabb zászlóalj ezeket hátban támadta, hanyat homlok ugráltak le a 120 lábnyi szikla-örvénybe, hol megtalálták a biztos halált.

Az ostromlók feltartóztatlanul nyomultak előre s bevették a fellegvárat is.

12000 orosz katoná életébe került Akhulkó romba lótt falaira kitűzni az orosz lobogót, de a főczél, — Samilt foglyul ejteni — még sem sikerült.

Azt hitték az oroszok, hogy az elesettek között lesz feltalálható s minthogy ott sem lették, biztosra vették, hogy megmenekült, habár háromszoros kordon őrizte is a romokat. Tényleg Samil s fegyvernőke, az akkor száraz

kiadást ígért, mert kevés pénzt adtak rendelkezésére.

A miniszter beszédét előbb a függetlenségi Boda Vilmos kritizálta a nála megszokott alapos-sággal, aztán a kormánypárti Óváry beszélt.

*

Az ülés elején Psick Lajos az állandó igazoló bizottság előadója jelentette, hogy a bizottság Széll Kálmánt, Hegedüs Sándort és Ugron Gábort a 30 nap fenntartásával igazolt képviselőknek jelentette ki.

Perczel Dezső elnök indítványozta, hogy a három újonnan megválasztott képviselőt, valamint a ház volt elnökét, Szilágyi Dezsőt osztályokba sorozzák. Ehhez képest Hegedüs Sándor az első, Ugron Gábor a harmadik, Széll Kálmán a negyedik és Szilágyi Dezső a hetedik osztályba soroztatik.

Következik a

földmívelésügyi költségvetés

részletes tárgyalásának folytatása.

A borászati kiadások tételénél Boda Vilmos szólalt fel és azon panaszkodik, hogy különösen a szegárdi borokat hamisítják és ez által nagyon rontják a borvidék jó hírét és károsítják a bortermelő közönséget. Helyesli a kormány szigorú intézkedéseit és azoknak megszigorítását kívánja.

Bernáth Béla elismeréssel nyilatkozik a miniszter működéséről és különösen figyelmébe ajánlja a tokaj-hegyaljai szőlők felújításának kérdését. Szigorú intézkedéseket kér továbbá a műborgyártás ellen.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter kijelenti, hogy különös gonddal karolja fel a tokaj-hegyaljai szőlők kérdését. Majd Bartha tegnapi beszédével polemizál és kéri a tétel megszavazását.

A Ház a tételt megszavazza.

A deliblati kinstári uradalom tételénél Szivák szólalt fel és azt ajánlja, hogy a 15,000 katasztrális futóhomok-területet a kormány szőlőtelepítésre használja fel.

Ezután gyorsan lemorzsolta a jegyző a költségvetés többi teteleit is, aztán az elnök a ház éljenzése között jelentette, hogy a földmívelésügyi költségvetés el van fogadva.

Következett a vallás és közoktatásügyi tärca költségvetésének tárgyalása.

A vitát maga Wlassics Gyula kultuszminiszter nyitotta meg a ki még az előadót is megelőzve sietett elmondani budgetbeszédét.

ezizternába vonták meg magukat s a tisztifélszék felnyitható esatornán menekültek el éjjel az orosz őrszemek között s már másnap éjjel megjelentek Arganiban, hol Samil rövid időn összeszedve avarjait, a vissza vonuló oroszok közül a Kojsszu szorosban még majdnem 4000-et pusztított el.

Grabbe csak annyi eredményt mutathatott fel, hogy az oroszlán fiát, Dzsemal eddint elfogta Akhulkóban; hogy azonban a 12 éves gyerekért 16 ezer orosz katoná harapott a fűbe, ezt senki sem vette rossz néven.

Samil azonban még 25 évig folytatta elkeseredetten a harcot a moszkó ellen. A hatvanas évek közepén már csak 80 főnyire leolvadt csapatával napokig védte magát egy orosz hadtest ellen, míg végre élelem nélkül maradt s letette fegyverét.

Az orosz tábornok ülve fogadta a lelánczolt Prometheust, mintha csak a sakál akarná ingerelni a rab oroszánt.

Ha majd évezredek múlva, — az akkori pápua tudós-társaság valamelyik akadémikusa a mai Avarországban feltalálja Akhulkó romjait s a romok között találandó emberi esontok s fegyver-darabokat szemügyre veszi, a meggyőződés hangján fogja állítani, hogy: *itt bizonyosan a 19-ik század egy kulturnepe járt.*

Szabadság, te szép égi lény,
Érted vérzettetek!

Wlassics miniszter budget-beszéde.

Wlassics Gyula a vita elején akar felszólalni. Állami és nemzeti egységünkre és a hazafias irányra törekszik, A tanügyi reformmal nem akar elszigetelten intézkedni, sem kísérletekben bocsátkozni, mert itt könnyű a kudarcz Sem pedig kifogyhatlan példák után indulni.

Ea az egyik iskola rendszerét reformáljuk, a másikat is tekintetbe kell venni. Az intézmények olyanok legyenek, hogy egyik a másikat előkészítse.

A katolikus autonomia és kongrua kérdésében várja a vonatkozó tanácskozások befejezését.

A felsőbb oktatás.

A szünidők kérdését rendezni fogja az egyetem meghallgatásával.

A felsőbb oktatás reformja kérdésében várja a felsőbb tanintézetek és iskolafentartók bekért véleményét. De azért megvannak alapelvei.

A kötelező kolloktivumok behozatala és a jogi kötelező doktorság megszüntetése, a tudományos kvalifikációvá átváltoztatása, a jogi és az államtudományi képesítés különválasztása. Célja egy egységes gyakorlati jogi vizsgát kontemplál, mely ügyvédi és bírói pályára is képesítsen.

Az államvizsgálati bizottságot a tanároktól függetlenül akarja szervezni. Olyan jogi iskolát akar, melyek kulturális góczpontok lesznek egyes vidékeken.

Ha Ausztriával meg lesz a reciprocitás, megvalósítja az orvosdoktori szigorlat reformját.

A tanárképzésre nagy súlyt helyez. A főbaj az, hogy nincs kellő irányító organum. A tanároknak alkalmazkodni kell a tanárképzés követelményeihez. Az egyetem tanszabadság korlátozása nélkül rendet fog e téren teremteni.

A tudományos és irodalmi ismeretterjesztő felolvasásokat, a Szabad Ligeum fejlesztését kívánja és a vidékre is ki akarja terjeszteni.

A középiskolák.

A középiskolákról beszél ezután. A gymnasiumokat elárasszják. De utal arra, hogy a politechnikumon több volt a gymnazista, mint a realista. Nánunk azonban a hivatainkon pályára törekednek, pedig a szabad pályák szebb pályákat nyitnak meg.

A polgári iskolák reformjától sokat vár.

A tantervezési fontosságát nem szabad kicsinyíteni. Az egységes jogosítású középiskola a főczélja. Ezt a tervezetet több tétellel kiegészíti.

A képzőművészetet a középiskolában fel kell frissíteni. A szemléltető képzőművészeti előadás tartására tett intézkedést.

A testi nevelés terén is sok teendő vár. Bizonyos nemzetiségi iskolák felett a felügyelet szigorubb szervezését tartja szükségesnek. A kereskedelmi iskolákat nem fogják a kereskedelmi tärca keretébe áttenni.

A rendes tanárok kedvezőtlen fizetési viszonyairól emlékezik meg. A keleti kereskedelmi tanfolyamot is reformálja. A felsőbb leányiskolák intézményét is kiterjeszti. A felügyeletet itt a miniszteri biztosokra bizza.

Elemi iskolák.

Az elemi oktatásról beszél. A hitoklatok jobb díjazásáról gondoskodik. A hazafias irány és a vallásos érzés fejlesztésére súlyt helyez. Az ismélő iskolákat egyre kiterjeszti. A fővárosban a leányokat háztartási ismeretekre taníttatja. A vidéken a gazdasági eszközök készítésére tanítja a népet.

Az államosítás keretében semmi erőszakot sem gyakorol. Arra semmi szükség nincs, mert annyian kérik az államosítást, hogy a pénzből nem is telik.

Az állami tanintézetek elhelyezésének kérdésében a helyi viszonyokra van tekintettel. 1606 községet akar népiskolával ellátni. 534 községgel máris tárgyal, 94 községben pedig 200 új iskolát akar felállítani. A tanítói korpótlékban máig 4066 néptanító részesült. Mivel a törvény azt mondja, ha az iskola nem teheti, az állam is közbelép. Itt a kormány inkább

telkiadást vesz igénybe, mintsem kevesebbet adna ott, ahol segítségre van szükség.

A polgári iskolai reform segíteni fog a gimnáziumok túltömöttségén. E reformra nagy súlyt helyez.

Hogy milyen karaktere lesz az iskolának, az mellékes, csak megbecsüljük, s jó fizetési tanárai legyenek.

Csak 1600 frtja van az óvodákra, és csak 260 állami óvoda van, pedig minden iskola mellett kellene óvoda, de a községeket nem lehet ezzel is terhelni.

A művészet fejlesztése.

A művészetet fejleszteni törekszik, de a művészet nem támaszkodhatik pusztán az államra. A társadalmat fel kell rázni, hogy a művészet iránt érdeklődjék. *A vidéken is kell kiállításokat és vonzó felolvasásokat rendezni.*

A *Nemzeti Szalon* szép és helyes intézmény e téren. Egy legelső esztétikusunk által egy műtörténelmi vállalat szerveztetett. Suk a mód és eszköz, de iparkodni kell az iskolák útján is az érzéket felébreszteni és a jövő társadalmában a művészet iránti érzékét kifejleszteni. Az *iparművészeti muzeumra* is nagy súlyt helyez, ennek gyakorlati kihatását az iparművészet főbb ágaira minél intenzívebbé kell tenni. Iparművészeti tárgyakban mi a külföldnek valóssággal előfizetői vagyunk. A *Nemzeti muzeumnak* helyszüke van, de a sok kulturcélokat szolgáló új palota emelése a nemzeti muzeumnak is fog új helyet teremteni. Köszönetet mond *Zichy Jenő* grófnak eredményes expedíciójáért. (Eljenzés a baloldalon.) A dolgokat nem szépitette, hiven adta elő a magyar kulturélet képét. Érti a hézagokat és tudja, hogy egyes ágaknál nem szabad várni, halogatni. Az eszközök pedig, melyek rendelkezésére állanak, korlátozottak, de reméli, hogy nincs távol az idő, midőn az állambiztosítás egyensúlyának megintatása nélkül nagyobb összeget fordíthatunk kulturcélokra. A költségvetést elfogadásra ajánlja. (Helyeslés).

Szünet után

a közoktatásügyi tárczához Boda Vilmos beszél.

Boda Vilmos a miniszter most elhangzott beszédére reflektálva azt mondja, hogy a nemzeti állam építésére irányuló törekvés a legfőbb alapelve; az az alap, melyen mindennek felépülnie kell. A még függetlenségi pártállásában is a szolid irány híve, akkor azonban, amikor a magyar nyelv suprimációjáról van szó, ott a legszigorúbb álláspontra helyezkedik. Követeli, hogy az ország minden lakója bírja az állam nyelvét: a magyart.

— Ugy van! Ugy van! hangzik a baloldalon.

Boda: A kormánynak oda kell hatni, oda törekedni, hogy még az idegen ajku tanulók is elsajátíthassák a magyar nemzet nyelvét. A leányiskolákkal nincsen megelégedve, nem szolgálják azt a célt, amelyet eléjük tűztek. A költségvetést mindezeknél fogva nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Ováry Ferencz a népiskolák fontosságát fejtegeti, mert itt nyeri a gyermek egész jövőjére kiható alapos nevelését. A főtényező itt a jó, megfelelő képzettségű és elegendő számú tanító. Sajnos azonban, hogy nálunk még mindig tanítóhiány van. Sürgeti az orvosok viszonyának rendezését és a gazdasági ismétlő iskolák minél nagyobb számban való felállítását mondja szükségesnek — tekintve ezek nagy ismeretterjesztő hatását. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Laboratorium kell.

Major Ferencz terjedelmesebben akar a közoktatás kérdésével foglalkozni.

Major elsőbbsen az orvosokról, ezek neveléséről beszél és itt több hiányt mutat ki, amelyek pótlásra szorulnak. Laboratoriumok felállítását sürgeti az orvosi tudományok fejlesztésének szempontjából. Rámutat azokra az eredményekre, amelyeket a külföldi laboratoriumokban értek el — hivatkozik Kochra és több bakteorologusra.

A képviselőház ülésének vége 1/3-kor.

A sár és kavics család a törvényszék előtt.

Nagyvárad, április 7.

— Második nap. —

A mai nap szenzációja az, hogy a tárgyalás nem várt gyorsasággal folyt tovább. Mintha nem is egy megszabásu büntető tárgyalás lett volna az a pár tucat hallgatóság, hanem egy szini főpróbán.

A fogyatékos számú hallgatóságból különben nem lehet itélni a közönség érdeklődését illetőleg. Érdeklődik a közönség a város közügyei iránt — azt senki tagadni ne merje — kivált ha ilyen mélységes mély kátyuba jutott az a közügy, mint ez a büntető.

A végtárgyalás folyamán eddig elért eredmény kiválóan *Nagy József* elnök tapintatos vezetését dicséri, ki nagyon is tudja, hogy miként kell egy katonavárosi fuvarosból kihuzni az igazságot, dyeténképen:

— Ugyan János! Mondja csak meg az igazat, amit tud. Hiszen nem mint vádlott áll itt, hanem mint tanu.

Ekkora biztatásra természetesen kiderül rendre, hogy az »öreg Zsiga« mennyibe rótt többet mintsem kellett volna s hánysekér ment a szőlőbe fél napi járó földre és hány a 10 percznyire fekvő Kommandáns rétre.

Bizony szomorú világot vet mindez a vádlottak által éveken keresztül folytatott visszaélésekre.

A mai tárgyalás lefolyása a következő volt:

Zana Ágoston kihallgatása.

Elnök: Mondja el kérem, hogy jutott tudomására ennek az ügynek?

Zana Ágoston: 1893-ban házat építettem s 20 krt ígertem a szekereknek fordulónként, de nem jöttek s inkább mentek a városhoz dolgozni, pedig jól tudta, hogy ott csak 12—13 krt fizetnek. Egy fuvaros végre elmondta neki, hogy ha a városból egy-két forduló tesznek, hát azon a napon nem kell többet dolgozni. 1895-ben már tudta az egész visszaélést és az akkori polgármesterhez ment panaszzra; de ő ismételt felszólításra is vonakodott megbolygatni az ügyet.

Azután elment *Bulyovszkyhoz*, az akkori királyi ügyészhez, érintkezésbe lépett *Rácz* főjegyzővel, *Ragány* főszámvevővel, de az ügyet csak *Bulyovszky József* polgármesterré választása után halygatták jobban, amikor is a polgármester felkérte őt és *Reteg Istvánt*, hogy segítségére legyenek az ügy kiderítésében.

Ügyész: Van-e valami pozitív adata a csalásra vonatkozólag?

— Igen! *Nemes Károly*, egy szőlősi szekeres panaszkodott, hogy ő mennyit dolgozik két jó erős lovával és mégis kevesebbet keres, mint társai. *Munk Jakab* vállalkozó ekkor így szólott hozzá: Miért nem ad az öreg Zsigának vagy 1 frtot, mindjárt jobban fog keresni.

— Hát a trágyahordásra nézve mit tud?

— A trágyahordás több napig tartott és állíthatja, hogy egy szekér trágya elhordása a városnak 4 forintjába is került 15 kr. helyett, mert a 4 forintos fuvar *Hegedüs szaldobágyi szőlőjébe* csak egyszer fordulhatott. Így a városnak 1200—1600 forintba is belekerült a trágyahordás, holott legrosszabb esetben annak kihordását 180 forintért felvállalják. Egy *Tokaji* nevű fuvaros nem is vette fel *Munk* vállalkozótól az illetéktelen 18 forintot, pedig ez ki volt utalva. Téglát is fuvaroztak a szőlőbe s ezt is *Munk* fizette.

Várady Zsigmond dr. több kérdést tett

a tanunak, hogy honnan tudja az általa felsorolt adatokat s a tanu ingerülten válaszol.

— Ne haragudjon azért!

— —!

Ügyész Zana Ágoston meghiteltetését kéri, mit *Rádl Ödön* a tárgyalás érdekében ellenez.

A törvényszék elhalasztja az eskü letevését s elrendeli két újabb tanunak, *Nemes Károlynak* és *Balás Mihálynak* beidézését.

Minden kiderül.

Szerémi János fuvaros az elnök kérdéseire előadja, hogy fuvarozott a városnak sárt és kavicsot s *Csepely Zsigmond* felügyelete alatt állott, ki a hordást rovással ellenőrizte. Az utkaparónak egyszer-kétszer adott 1—1 koronát, amiért az többet rótt, mintsem kellett volna. Egy rovásra 3—4-et.

Elnök: A vizsgálóbíró előtt többet vallott.

— Ez a való, amit most mondok.

— Ne akarjon mindent eltagadni, amit már egyszer kivallott.

Ügyész: Mikor rótt legtöbbet *Csepely*?

— Nem tudom, körülbelül 7-et rótt 5 helyett.

Bóri Mihály fuvarost hallgatták ki e után.

Elnök: Beszélje el, hogy mit tapasztalt mikor a városnak fuvarozott?

— Két évig fuvaroztam a városnak 96 és 97-ben s egy ideig nem adtam pénzt az öreg Zsigának. Azután elmondja, hogy együtt fizették ki *Pénzes Jánossal* *Munknál* és feltűnt neki, hogy az sokkal többet kap mint ő. *Pénzes János* azután kioktatta őt, mondván:

— Komám adjon kend is az öreg Zsigának 30 krt, majd szaporább lesz a munka.

Ekkor ő megfogadta a tanácsot és több rovást kapott ő is. A *Reteg István* 30 krját is ő vitte el az öreg Zsigának.

— A trágyahordás hogy történt?

— A trágyát ő a főmérnök szőlőjébe vitte úgy 8 szekérrel s ezt az utmester rendelte így. Az utmester szőlőjébe is vitt trágyát s mindkettő távolabb van a Kommandáns rétnél.

Várady dr.: Mennyi ideig hordták a trágyát?

— Két napig.

Haragból.

Reteg István azt tapasztalta, hogy a kocsisa keveset fordul, mire azt jegyezte meg a kocsis, hogy csak 30 krt kell adni az öreg Zsigának, hogy többet adjon. Elküldte tehát *Bóri Mihály* által a 30 krt, hogy nyomára jöjjön a dolognak. Így 8 fordulásért 23 rovást kapott.

Csepely Zsigmond mindezekre azt mondja, hogy *Reteg István* haragszik rá, mert hamisnak találta egyszer a ládáját s haza küldte a kocsis.

— Én nem haragszom, csak a csalást akarom felfedezni. A kocsiládám meg van különben bélyegezve. A kapott fölösleges pénzt vissza fogja fizetni.

Kiss dr.: Erkölcseleg meg tudta azt egyeztetni, hogy azt a pénzt mindezzideig magánál tartsa?

— Igen! Hiszen bármikor kifizethetem.

— Ez izlés dolga.

Póka István ugyanazt adja elő, amit a többi fuvarosok. Ő négy évig hordott kavicsot, homokot, kockakövet a városnak. 30 krajczárt fizetett az öreg Zsigának, aki erre őt maga szólította fel s ezért 7—8 rovással kapott többet naponként. Trágyát is hordott többször a szőlőbe, de nem tudja, hogy kinek a szőlőjébe, csak hogy nagyon messze vitte.

Szaldobágyra vagy 15-en hordták trágyát napszám szerint Deák utmester parancsára.

Ügyész: Hányszor lehet a Kommandáns rétre fordulni naponként?

— 15—20-szor.

— És a szőlőbe?

— Sokkal kevesebbszer.

Csepely Zsigmond szemébe mondja, hogy egyszer üres szekérrel jött, visszaküldte és ezért haragszik rá. Tagadja, hogy ő pénzt kért volna tőle.

— Nem mondom, hogy nem kaptam tőle pénzt, de csak nem vagyok épen olyan szemtelen, hogy én magam kérjek tőle, — szólit síránkozó hangon az öreg *Csepely*.

Provizio nélkül.

Papp János az elnök kérdéseire előadja, hogy ő is szállított kavicsot a város számára, de ő megelégedett azzal amit keresett s nem adott az öreg Zsigának semmit, de nem is kapott több rovást.

Elnök: Ime egy fuvaros, aki hamis rovás nélkül dolgozott.

Kiss dr.: Nem az egyedüli tek. törvény-szék, mert ilyen van még 21.

Tanu aztán még előadja, hogy hordott trágyát is napszamba a Kommandáns rétre, de többször kellett a szőlőbe is hordani.

Elnök: Ki mondta magának, hogy oda vigye a trágyát?

— Nem emlékszem rá, de azt hiszem, hogy az utmester.

— Hányszor fordult naponként?

— A Kommandáns-rétre 10—15-ször a szőlőbe kevesebbszer. Busch szőlőjébe 4-szer, Deák szőlőjébe 3-szor és Hegedüs szőlőjébe csak 2-szer naponként.

— Nem emlékszik arra, hogy Munk vállalkozónak téglát hordtak a szőlőbe.

— De igen hordtam, de mert messzebb volt mintha kavicsot hordtam volna, azért az öreg Zsiga 3—4-et rótt egy helyett.

Várady dr.: A főmérnök kiegyenlítette mindezeket?

Munk Jakab: A téglahordásról nincs semmi tudomásom, a főmérnök a rovások szerint fizetett.

Földi Zsigmond a következő tanu. Ő szintén fuvaros volt, de azt mondja hogy ő nem fizetett s így csak akkor róttak neki többet fel, ha messze ment, ilyenkor mint mondta, az idő veszteségeért több rovást kapott.

Elnök: a Kommandáns-rétre hányszor fordultatott egy nap? kérdezi a tanutól az elnök.

— **Tanu:** Tizenkétszer.

— Hát a Hegedüs Gézáéba?

— Oda kérem legfeljebb kétszer, válaszolja a tanu.

— Hogy fizették a főmérnök szőlőjébe vitt téglát?

— Azt is Munk Jakab vádlott fizette s úgy emlékszem *szekerenként egy koronát* fizetett.

Kir. ügyész: Rosta aljat s homokot hová vitt?

— Majdnem minden városi tisztviselőhöz, s ezeket Munk Jakab fizette ki úgy mintha a város részére hordtuk volna.

— Ezekért a tisztviselőkhöz szállított homokért mennyit róttak fel?

— Annyit amennyit mi időben veszítettünk, hol kettőt, hol hármat, egészen hatig.

A következő szekeres **Kiss János** lényegtelen vallomást tesz. Ő az utkaparónak nem fizetett, nem is kapott több rovást. Azt mondja, hogy a trágya hordást soha sem végezték el egy nap.

Ugyan ezeket mondta **Nánási Károly** tanu is. Azt mondja ez a tanu, hogy a főmérnök szőlőjében egy nap alatt *háromnál* többször megfordulni lehetetlen.

Elnök: a főmérnökhöz szállított tégláért hány rovást kapott?

— **Tanu:** hármat.

Kir. ügyész Ha a szőlőbe nem vitte ittek volna trágyát, hamarabb elhordták volna.

— Igen.

Akik fizettek a rovásokért.

Végső János tanu 1896-ban dolgozott a városnak.

Elnök: Annyi rovást kapott amennyit fordult?

Tanu: Nem. Nekem egyszer Csepely azt mondta, hogy neki fizetni kell naponként 30 krt. En fizettem s ő az első héten huszonnégy rovással többet csinált nekem.

— A Munk vádlott kocsisai is dolgoztak?

— Igen.

— Ők is kaptak rovás fát?

— Fiók rovást én soha sem láttam, csak a főrovást láttam, amely az utkaparónál állott.

A tanu vallomása után az öreg Csepely azt mondta, hogy ő soha sem kért pénzt, neki felajánlották azt.

Kusch Sebestyén tanu előrebocsájtotta,

hogy ő igen szegény ember s igen rá volt szorulva, s ezért vetemedett a csalásra.

Elnök: Van-e arról tudomása, hogy a Munk kocsisai is dolgoztak?

— **Tanu:** Van.

— Volt nekik is rovás fájuk?

— Igen, de Csepelynél.

— Ők is kaptak több rovást?

— Biztosan én nem tudom ezt, de *Csepely mindig megjelent Munknál a fizetéskor vasárnap délután.*

Délután.

Délután az első tanu **Reisz Henrik** volt, aki tizenkét évig volt fuvarosa a városnak, ezen idő alatt szállított kavicsot, sarat, trágyát is.

Elmondja ez a tanu, hogy ő is adott Csepelynek naponként 30 krt. s ezért több rovást kapott.

A tanu vallomása végén egy új dologról beszélt, amely a tárgyaláson még nem került szóba.

Munk Jakab III. r. vádlott ugyanúgy egy alkalommal elhívatta az egyik szekereset **Tokai Mihályt**, hogy vegyen fel nála 19 forintot fuvarba, Tokai azonban azt mondta, hogy neki nincs követelése, később azonban pár óra mulva azt mondta a tanunak Tokai, hogy a pénzt felvette Munktól.

Elnök: Határozottan emlékszik, hogy Tokai mondta, hogy felvette a pénzt?

— **Tanu:** Határozottan?

Tokai Mihály ezelőtt tíz évvel volt fuvarosa a városnak.

Elnök: Volt már azon időben is visszaélés?

Tanu: Igen. En észre vettem, hogy mások akik kevesebbet dolgoznak mint én, vasárnap több pénzt vesznek fel. Később megtudtam a dolgot s hetenként fizettem három forintot, a miért hat forint ára rovást kaptam.

— Emlékszik arra, hogy Munk vádlott üzent Önnek, hogy vegyen fel 19 frtot?

— Igen, de én nem vettem fel.

Az elnök a tanu elé tartja az előbbi tanu vallomását, de az megmarad a mellett, hogy a 19 frtot fel nem vette.

Tokait és Reiszot szembesítik, mind a kettő fent tartja vallomását.

Elnök Reiszhoz: Mondja a szemébe Tokainak, hogy ő azt mondta, hogy a 19 forintot felvette?

A tanu szemébe mondja s azután megjegyzi:

— Nem volt szükséges, hogy a szemébe mondjam, tudja ő azt úgy is. (Derűtség.)

A következő tanu ifj. **Sujtó János**, ő is fizetett a rovásokért.

Elnök: Hova hordtak trágyát?

Tanu: Vittünk mi kérem mindenfele, a Kommandáns-rétre, a Rhédey-kertbe, a szőlőbe, mindenfele amere csak ut volt. (Derűtség.)

Munk vádlott kocsisai.

A harmadrendű vádlott, Munk Jakab volt kocsisaira került ezután a sor, akiknek arról kell tanuságot tenniük, hogy kaptak-e ők is több rovást?

Az első ilyen tanu **Mónye Pával**.

— **Elnök:** Volt-e ön a Munk kocsisa?

— **Tanu:** Igen.

— Kinél volt a rovásfa?

— Nálam volt az egyik, másik Csepelynél volt. Később már csak egy rovásfa volt Csepelynél.

— Nem vette azt észre, hogy többet rónak?

— Nem, de nem is figyeltem azt meg.

— Miért vették el maguktól a fiók rovás fákat.

— Mert arra nem volt szükség. (Derűtség.)

Ezután **Hajas Sándor** tanu kihallgatására került a sor. Kocsis volt Munk Jakab vállalkozónál. Az általános kérdésekre előadja, hogy hordott a város részére kavicsot, rövásra. Az anyarovás Csepelynél volt, míg a fiók rövás egy darab ideig volt nála. Azt nem tudja, hogy róttak-e többet.

Elnök: Miért vették el tőle a fiók-rövást? Elvesztették s néha részeket voltak, s ezért vették el a fiók rovást?

Tanu: Nem tudja. Néha eltört, néha elveszett náluk a fiók-rovás.

Ügyész: A vizsgáló-bíró előtt úgy vallotta, hogy látta, mikor többet róttak a rövásra.

Tanu: Este, mikor hazajöttem, róttak többet. Ha volt 15 fordulás 1—2-öt róttak többet hozzá.

Ügyész: Mondta Munknak, hogy többet róttak?

— **Tanu:** Nem mondtam.

Ügyész: Fát is hordott az erdőről rövásra s hova vitték a fát?

Tanu: Haza Munkhoz. A rövást ilyenkor is Csepely csinálta.

Ügyész: Mikor Munkhoz vitték a fát, akkor is volt rovás?

Tanu: Volt. Délelőtt fát hordtak az erdőről s délután a városnak dolgoztak. Nem tudja, hogy ilyenkor róttak-e többet, mert a rövás már ekkor nem volt náluk.

Rádl védő: Honnan tudja, hogy 1—2-vel többet róttak? Mikor vágta a rövást Csepely?

Tanu: Mikor nálunk volt a rovás, este Csepely vágta azt be.

Rádl védő: Számolta, mennyit vágta be?

Tanu: Tudtam hányat vágott; 1—2-vel többet.

Inczédi Sándor tanu Munk Jakab volt kocsisa, az általános kérdésekre egészen úgy felel, mint az előtte kihallgatott tanu. Naponta 1—2-vel többet róttak.

Elnök: Megesküszik arra, hogy többet róttak, mint a hány forduló volt?

— **Tanu:** Igen.

Elnök: Mondta ezt Munknak?

— **Tanu:** Nem!

Elnök: Fát is szállítottak és hova?

— **Tanu:** Igen, Munk Jakabhoz.

Elnök: A fahordásnál is volt rovás?

Tanu: Nem róttak. Mikor délelőt fát hordtak s délután a városnak dolgoztak, nem tudja róttak-e.

Ügyész: Ismeri Nemes Károlyt Pecze-Szőllősről?

— **Tanu:** Nem ismerem.

Szirbucz János szintén volt Munknál, 4 évig. Mivel magyarul gyengén beszél s ezért tolmács útján hallgatták ki. Ugy adja elő a dolgot, mint előbbi két tanu, de később zavarosan beszél.

Elnök: Tapasztalta-e, hogy többet róttak?

Tanu: Nem; akkor ő nem volt még ott kocsis.

Elnök: Nem is látta, hogy többet róttak?

Tanu: Igen is látta, hogy több volt a rovás, de nem tudta hányal.

Elnök: A vizsgáló bíró előtt mondta határozottan, hogy többet róttak.

Tanu: Ugy tudja, hogy több volt a vágás. Néha vágta, néha nem csináltak rovást

A kioszk szállítása.

Kosztá: János tanu szekerevel szintén hordott sarat és kavicsot rövásra.

Elnök: Annyi rovást vágta ahány fordulás volt?

Tanu: A szolgám hordta a szekerelemmel s ez mondta, hogy többet róttak.

Elnök: Fizetett-e Csepelynek a miért a szekere dolgozott?

Tanu: A cselédem mondta, hogy küldjek pénzt, 1 frtot. Volt eset, mikor 30 krt küldtem egy napra, máskor 2 frtot egy hétre.

Elnök: Mondták-e, hogy nem dolgozhat a szekere, ha nem fizet?

Tanu: Vissza küldték, hogy nem dolgozhat, ha nem fizet.

Elnök: Emlékszik-e, hogy a Széchenyi-térről a cukrászdát felvitték a főmérnök szőlőjébe?

— **Tanu:** Igen.

Elnök: Hány szekérrel?

Tanu: A cselédem vitte. En csak egy pár fordulónál vittem. Előbb trágyát hordtak, azután vitték a cukrászdát. Előbb napszámra, később rövásra.

Elnök: A cukrászdát is rövásra vitték?

— **Tanu:** Igen.

Elnök: Mikor csinálták a rövást?

Tanu: A hét utolján róttak a szőlőbe vitelért s annyit róttak, mint akik egész nap kavicsot szállítottak.

Ügyész: Ki rendelte a cukrászda fel-szállítását?

Tanu: Nem volt ott, nem tudja. Csepely vezette a rovásra.

Csepely Zsigmond: Én nem róttam.

Tanu: Együttesen rótták a trágya szállítással.

Ügyész: Hány napig hordták a trágyát és ezukrászdát a főmérnök szőlőjébe?

Tanu: Három hétig; a trágyát a kutház-tól vitték fel. Azt nem tudja hány szekérrel, ő és a bátyja vitték. Eppen úgy fizették mint akik kavicsot vittek. Úgy 12—13 frtot fizettek egy hétre neki.

Kiss D. védő: Láta saját szemével, hogy a kioszk szállításért Csepely több rovást tett.

Tanu: Együtt volt a trágya hordással, előbb napszámra aztán rovásra. Csepely azt mondta, annyit vág, mint másnak.

Elnök: Láta mikor többet rótt?

Tanu: Láttam, mikor nekem többet rótt.

Csepely tagadja.

Ügyész: A heti 12 frtot Munk Jakab fizette ki?

Tanu: Igen én vettem fel a pénzt Munktól.

Elnök ekkor 5 percze felfüggesztette a tárgyalást.

*

A szünet után folytatta a törvényszék a tanck kihallgatását.

Próbát tett.

Móka János tanu szállított kavicsot a városnak s Csepely Zsigmond annyit rótt, amennyit tényleg szállított.

Elnök: Feltűnt magának, hogy a rovása kevesebb volt mint másnak?

Tanu: Erősen dolgozott 3 lóval és egy erős emberrel s mégis más gyengébbnek több pénz ment fizetésben. Elhatározta, hogy próbát tesz s a következő héten nem szabad senkinek több rovásának lenni. Nagyon erősen dolgoztak; reggel legkorábban kezdtek s este lekéssőbbben végezték. Még Csepely biztatta, menjen már haza, sokat dolgozott. Mikor eljött a szombat, látta, hogy mások több rovást kaptak. A csomóból felkapott egy rovás vát, a Földié volt, 46 rovással több volt rajta, mint az övé. Ekkor Csepely rosszul szólt hozzá. Azt is mondotta: Miért dolgozik olyan erősen. Nem lesz annyi rovása, ha arany galuskát eszik is. Csináljon úgy, mint más. Erre dühében a lapáttal fenyegette Csepelyt s haza ment. Reggel (vasárnap jókor) Munk Jakab behívta s azzal fogadta: Mit csinált az öreggel. S később azt mondta, hogy majd kifizeti ő rendesen. Mikor a tanu azzal fenyegetődött, hogy így csalják a várost, ezt bejelentí, Munk Jakab azt felelte rá: nem tud róla semmit, csináljon amit akar. Ezután be is jelentette a dolgot Beszedics János városi mérnöknek, aki azt felelte, hogy erre ám tanu kell. Munk Jakab azután kifizette jutányosan és azóta nem dolgozott a városnál.

Elnök: A bejelentés után nem lett semmi a dologból?

Tanu: Nem.

Ügyész: Hogy érti azt, miszerint Munk jutányosan kifizette?

Tanu: Munk jobban fizetett ki, mert egy fordulásért 13 kr. helyett 15 krt. adott. Azt nem tudja, hogy a többieknek mit fizettek.

Rádl védő: Munk hívta a lakására?

Tanu: Régen 13 éve volt . . . Én mentem.

Ügyész: Az elébb azt mondta, hívták; ki hívta?

Tanu: Ha jól emlékszem, még is Munk Dávid hívott. Munknak a sas-utcai lakásán voltam.

Földy József tanu fuvarozott sarat és kavicsot, rovásra. Ő is ott volta felrakodásnál, de a szekérrel a fia járt. Soha nem vette észre, hogy többet róttak. Csepelynek nem fizetett semmit.

Elnök: Önnek 46-al több volt róva s azért veszekedett is Móka János.

Tanu: Nem emlékszem. Épen így nem emlékszik arra sem, hogy kinek a rendeletére vitt ő és a fia a szőlőkbe trágyát. Azt mondja végül, hogy a szőlőbe naponta 3—4-szer, a Kommandáns-rétre 8—10-szer lehetett fordulni.

8 helyett 24.

Id. **Kiss József** tanut, Reteg István kocsisát hallgatták ezután ki.

Elnök: Hordott kavicsot s róttak-e többet?

Tanu: Hordtam. Egy nap 8-szor fordultam s 24-et róttak, másnap 12 fordulásért 25 rovást kaptam.

Elnök: Miért kapta ezt a sokat.

Tanu: Nem tudom.

Elnök: Mondta ezt Retegnek?

Tanu: Igen. Nem szólott rá semmit.

Ügyész: Nem küldte magát vissza Csepely?

Tanu: Mondta, hogy menjek vissza.

Csepely: Fel volt poczkolva a szekérládája s ezért hazaküldtem.

Tanu: Ez igaz.

Id. **Kiss József** tanu is hordott sarat és kavicsot: Csepelynek adott 20—30 krt. Tudtával nem rótt többet senki, nem vette észre.

Elnök: Hordott-e mást is?

Tanu: 2000 karót a főmérnök szőlőjébe és még trágyát ide és az utmester szőlőjébe s erre Kovács László utkaparótól kapta az utasítást.

Elnök: Ki fizette ezeket?

Tanu: A trágyát napszamba hordtuk, Munk fizette ki. A karó hordásért is Munk fizetett, rovás után. — Az utmester szőlőjébe az az utmester maga rendelte a trágyát.

Ügyész: Kinél állott az anyarovás és ki róttá.

Tanu: Csepely. A karót 2 nap alatt a Diósi telepről vitték. Ez idő alatt nem tudtam annyit róttak, csak amennyit a többi szekeresnek. 18—20-at egy napra.

Sujkó Ferencz tanu naponta adott Csepelynek 10—20 krt s ezért 4—5-tel többet rótt. Azt nem tudja, hogy azért is róttak-e, hanem az erdőből fát szállítottak a vállalkozó kocsijai. A szőlőkbe is vitt trágyát Deák és Csepely parancsára. Volt eset rá, hogy reggel is küldték a szőlőbe, mert a Kommandáns-réten *összetorlódtak a szekeresek* és várni kellett.

A szembesítés.

Szomoruan érdekes volt a szembesítés, a melyet ezután rendelt el az elnök.

Először Csepely Zsigmond I. r. vádlottat és Deák József II. rendü vádlottat szembesítették.

Az öreg Csepely bátran a szemébe mondta a mit előadott Deáknak, aki mereven tagadott.

Csepely: Kész volna esküvel erősíteni, hogy Deák vette rá a csalásra.

Deák József: Tagadom.

Csepely: Lám. Azzal biztatott Deák ur: Ne féljen még engem lát.

Deák: Soha! Soha! Soha! Soha!

Csepely: Uri-utezán, mikor már baj volt, hitt a házához; elmentem s akkor odajött pénzéért Kovács László. Bosszankodott, hogy az odajött.

Deák: Semmit sem tudok róla.

Csepely: A polgármester ur szobája előtt találkoztunk, mikor a nagyságos ur felhitt.

Deák: Nem voltam ott!

Csepely: Deák ur mondta: *Ne féljek a töltellen puskától . . . Ugy-e most megvan töltve . . .*

Deák: Nem igaz, nem mondtam.

Csepely: Az ügyészségnél is biztatott, hogy ne féljek, ha itt maradok, holnap már ügyvéd jön értem.

Deák: Nem igaz.

Csepely: Deák ur mondta, hogy: *a kazalban nem döglök meg az egér, a városnál meg lehet élni.* Csepely maga ügyes ember, kezelje a rovásokat, *de úgy, hogy nekem is jusson.*

Deák: Nem mondtam!

Csepely: osztottunk a pénzen. 2—3 frtot

adtam, egyszer 10 frtot. A Széchenyi-téren dolgoztattuk s hogy gyorsabb legyen a munka. **Mocsáry**, a szépitési egyesület akkori gazdája 5 frt ajándékot adott. Így adtam 10 frtot Deák urnak. Parancsolta, hogy a Potykába vigyem a pénzt, ahol kuglizott. *Szerette a jó napokat s most meg meghátrál.*

Deák: Tagadom, nem adott semmit.

Csepely még szemébe mondja Deáknak, hogy mikor a karót és téglát szállították, Deák parancsára róttá ezt is fel.

Deák: nem tud róla semmit.

Ezután a tanukat szembesítették Deákkal, akinek szemébe mondták, hogy a trágyahordásnál ő rendelkezett. Egy nap alatt elhordták a jó trágyát s másnap a kavicsokat szállították a Rhédey-kert mellé rovásra.

Deák tagadja, hogy ő rendelkezett volna.

Dr. **Várady** védő konstatálni kívánja, hogy azért kellett a szőlőkbe vinni a trágyát, mert a szekerek összetorlódtak a Kommandáns-réten.

Hajas és Inczédi tanuk szemébe mondják Csepelynek, hogy több rovást tett.

Csepely ezt tagadja.

Munkkal szembesítetté Móra tanu beismeri, hogy tévedt, mert nem a sas-utcai lakásán volt Munknál, hanem a mostani nagy ház helyén volt kisebb épületben.

Végül még megeskették a tanukat s este fél hét órakor a tárgyalás folytatását az elnök mára halasztotta.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 8. A Biharmegyei és Nagyvárad-i nőegylet hangversenye.

Április 9. Az ügyvéd kamara választó gyűlése d. e. 10 ó. Április 10. Közigazgatási ülés a vármegyházán d. e. 10 órakor.

Április 13. Városi közgyűlés.

Április 14. 15. Jegyző vizsgálat a vármegyházán.

Április 15. Műkedvelői előadás a szinkörben.

Április 16. Szigligeti Társaság közgyűlése.

Április 19. Esküdtészeki tárgyalás.

Április 23. Nemzeti Szövetség közgyűlése d. e. fél 10 órakor a városházán.

Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

* **Április 11.** Az ország kereskedőinek és iparosainak sok gondot okoz a közeledő ápril 11-ike, mely napot, mint a negyvennyolczas törvények szentesítésének évfordulóját mult évben külön törvénnyel nemzeti ünnepné avatták. A legtöbb ember kétségben van az iránt, vajjon a vasárnapi munkaszünetről szóló rendelkezések április 11-ikére is érvényesek-e és be kell-e majd zárni a boltokat, szabad-e ipari munkát tüzni. Az ápril 11-iki nemzeti ünnepen a kereskedés és az ipar nem fog megakadni, mert a *vasárnapi munkaszünetről szóló rendelkezések erre a napra nem vonatkoznak.* A boltot nyitva lehet tartani, *minden munkát lehet folytatni*, mert csak a hivatalos körök ünnepelnek. A képviselőháznak nem lesz ülése, mert a Mátyás-templomban ünnepi istentisztelet lesz és az iskolák is ünnepelni fognak. Apr. 11. tehát nem egyenrangú nemzeti ünnep — írja a *Pester Lloyd* — Szent István napjával, melyen a törvény teljes munkaszünetre kötelez minden magyar polgárt.

* **Közigazgatási bejárás.** A margitta-Szilágysomlyói helyiérdeku vasut egyrészét már építik. Most a Széltallót, F.-Ábrányt, Terebest és Margittát érintő vonalrész közigazgatási pótbejárását tüzte ki ápril 18-ra a keresk. miniszter s a maga részéről *Spányi Kálmán* műszaki tanácsost küldte ki.

* **A tabori püspök Komáromban.** *Belopotoczky Kálmán* tabori püspök, nagyvárad-i kanonok, ki hétfőn éjjel utazott el Nagyváradról, csütörtökön Komáromba érkezett. Kiséretében volt *Molnár János*, komáromi plébános, praelátus és *Bielik Imre* titkár. A vasutnál a helyőrségi tisztikar fogadta *Laižner Mór* váraparancsnokkal és a hitközség *Pechata Antal*

elnök vezetésével. A püspök meglátogatta a kórházat és a katonai fegyházat és megelégedését fejezte ki. Délben a tiszti kaszinóban bankettet rendeztek tiszteletére, melyen az egész tisztkar megjelent. A városban sok ház föl van lobogóva. Este a püspök tovább utazott Galicziába.

* **Baranyi Miklós.** A nagykiterjedésű biharmegyei *Baranyi* családot nagy g. ász érte egyik rokonszenves, élemedett tagjának váradi és micskei *Baranyi* Miklós micskei birtokos elhunytával. Az elhunyt tagja volt ama folyton gyérülő gárdának, mely a magyar szabadságharcban való részvételével szerzett magának örök dicsőséget. A szabadságharc kitörésekor *Dembinszky* hadseregébe lépett eleinte mint közkatoná szolgáit, de később a harcok folyamán a századosi rangig vitte fel. Ezután sok ideig mint városi tanácsos működött Debreczenben. Utolsó napjait csendesen, visszavonultságban családja és rokonai körében Micskén töltötte tisztelve, becsülve mindenki által. A család az elhunytól a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. váradi és micskei id. Baranyi Miklósné szül. Alsódraskóczy Morvay Luiza mint feleség, valamint gyermekei: Miklós nejevel Uray Bertával Bertúka és Lenke gyermekeikkel, Gizella, Dezső nejevel Kozányi Arával és Gábor mély fájdalommal tudatják a szeretett férj, apa és nagyapának váradi és micskei id. *Baranyi Miklós* Debreczen szab. kir. város volt tanácsnoka és 1848/49-ik honvéd századosnak, f. évi ápril hó 6-án életének 74-ik évében, boldog házasságának 49-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai 1899. évi ápril 8-án d. u. 2 órakor fognak a róm. kath. szertartás szerint a micskei sirkerthe örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat 1899. év ápril 10-én délelőtt 10 órakor Micskén fog az egék Urának bemutatni. Mioske, 1899. ápril 7. Az örök világság fényeskedjék neki!

* **Hála és köszönet.** *Imrik* Sándor Z. hosszú-pályai plebános közbenjárására a budapesti oltár-egyesület hitbuzgó elnökője: *Czirák* Jánosné grófné gazdag ajándékkal lepte meg a h.-pályai templomot a mely kegyesség mély hálára kötelezte az összes híveket. A hívek hálás köszönetét a plebános tolmácsolta a nemes szívű grófnőnek, aki ilyen ritka szép husvéti ajándékban részesítette a kisdud egyházat. A köszönő levél a következő:

Nagyméltóságú Grófnő!

Kegyelmes Urnőm!

A hosszupályai róm. kath. hívek nevében legmélyebb hálával és hódolattaljes köszönettel keresem föl Nagyméltóságodat azon csodálatra méltó kegyességért, melylyel szegény, árván maradt templomunkat, igénytelen kérelmemre, legmagasabb pártfogásába venni s oly sok ajándékkal, egy kehelyvel, fehér selyem pluvialéval, velummal, violaszínű selyem casulával s felszereléseivel ellátni méltóztatott.

Husvét első napján, a szószékről, Nagyméltóságodnak hő anyai gondoskodásáról megemlékezvén, buzgó imában kértem híveimmel a jóságos Istent, hogy Nagyméltóságodat drága, magas családjával együtt ezerszeresen megjutalmazni kegyes legyen.

Most pedig újlag legmélyebb hálánk és hódoló köszönetünk ismétlésével vagyok híveim nevében is Nagyméltóságú Grófnőnek

Hosszupályiban, 1899. április 6-án.

legjobb tisztelője,

Imrik Sándor Z.,
plebános.

Ugyancsak hálás köszönetet mondanak a szerény egyházhöz tartozó hívek *Tóháti* József buzgó hitfelülnöknek, aki két szép zöld selyem templomi lobogót ajándékozott a templomnak.

* **Pályázat jegyzősegre.** A közkórházi gondnokká kinevezett *Száratory* Endre lekészőnése folytán megüresedett vasadi közjegyzői állást ápril 13-án töltik be választás útján. Pályázati kérvények ápril 12-ig adhatók be az érmihályfalvi főszolgabíróhoz.

* **Perosi Bécsben.** A nagy olasz zeneszerző, *Perosi* Bécsbe érkezett, hol a nunciatura vendége. Tegnap a nunciatura kápolnájában misézett és *Talliani* nuncius dejeunerre hívta meg. Oratoriumait Bécsben is személyesen fogja dirigálni.

* **Nagy Lajos temetése.** Néhai *Nagy* Lajos földbirtokos temetése tegnap délelőtt nagy részvét mellett ment végbe az uri-utcai gyászházról. Biharmegyei tisztkara *Beöthy* László főispánnal teljes számban, a gazdasági egyesület tagjai nagy számmal voltak jelen. A koporsó felett *Csák* Máté ev. ref. lelkészigen szépgyászbeszédet mondott. A koszorúkkal borított koporsót ezután kivitték a vasútállomáshoz és elszállították Vértesre a családi sirboltba. — Vértesen a temetés ma megy végbe. — A koszorúk feliratán a következők voltak:

Kegyeltek jelölül apósomnak — Mária és fia. Szeretett jó apámnak — Berta és Kata. Felejthetetlen jó férjemnek — Jeanetta. Felejthetetlen nagyapának — Margit. Tiszteletök jelölül — Markovits Antal és neje. A jó barátnak — Száhlender család. Tisztelete jelölül — Veingärtner Andor. A Biharmegyei gazdasági egyesület — nagyrabesült jelenlévőinek. Tisztelete jelölül — A Fonciere biztosító intézet. Kedves jó rokonunknak — Lovassy Ferenc és családja.

A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **Jegyzőválasztás.** Monostor-Pályiban Bártori Kálmán járás irnokot választották jegyzővé.

* **Hatalozás.** Részvételt vettük a következő gyászjelentést:

Somlyói Demjén Márton berettyó-szt.-mártoni róm. kath. kántortanító és gyermekei Genovéva, Anna, Gábor, Emma és Lenke, özv. Nagy Jánosné szül. Cazarini Genovéva mint anya, Nagy Sándor és családja, Nagy Emma, József és Árpád és számos rokonai vigasztalhatatlan mély fájdalommal tudatják a legjobb nő, gondos anya, hálás leány, szerető testvér és jó rokon *Demjén Mártonné* szül. Nagy Irmának 39 éves korában 15 hónapi súlyos szenvedés után a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után folyó év április hó 6-án este 7 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 8-án délután 4 órakor fognak a b.-sz.-mártoni sirkerthe örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat ugyanott e hó 8-án fog a Mindenható egék Urának bemutatni. B.-Szent-Márton, 1899. apr. 6. Nyugodjék bébességben a feltámadás reményében!

ZENE és MŰVESZET.

A nőegylet hangversenye.

A »Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet« ma tartja meg a »Fekete Sas« nagytermében hangversenyét.

A hangversenyen közre fognak működni Geier Steffike, 9 éves gyermek Budapestről, akit kifejlett zenei talentumánál fogva joggal neveznek csodagyermeknek. Fűschl Jenni zongorán fog előadni több klasszikus darabot.

Egyesen van összeállítva a hangverseny programja, amennyiben a hangverseny pontjait egy szavallat választja ketté. *Korda* Boriska urhölgy szavallata, aki szavallatával már igen sok kellemes percet szerzett a váradi közönségnek.

A nagyvárad közönség egy régi ismerősével is találkozni fog a hangversenyen, ki most már másodszer mutatja be az ő szervezése alatt létesült m. kir. I. ker. honvédszenekart, mely már az első bemutatkozásánál is igen megnyerte a közönség tetszését.

Ritka műélvezetre van tehát kilátás a nőegylet mai hangversenyén s a közönség érdeklődését mi sem bizonyítja inkább mint a hangverseny jegyek nagy kelendősége. A nőegylet ezen hangversenye a télen tartott hangversenyek mellé sorakozik sok tekintetben.

És végre, hogy az országos gyász miatt elmaradt Erzsébet bálért is kárpótolva legyen Nagyvárad tánczos fiatalága, a hangverseny után tánc is lesz.

A hangverseny műsorát adjuk a következőkben.

1. Wagner Richard: »Tannhäuser« nyitány

előadja a m. kir. I. ker. Honvédszenekar. 2. Vieuxtemps H: »Ballade et Polonaise« hegedűn előadja (zenekari kísérettel) Geier Steffike. 3. a) Liszt: »Etude« b) Chopin: »Ballada« zongorán előadja Fűschl Jenni urhölgy. 4. Bachó István: »Magyar ábránd« előadja a Honvédszenekar. 5. Szavallat előadja *Korda* Boriska urhölgy. 6. Hubai Jenő: »Poème hongroise« hegedűn (zenekiszérettel) előadja Geier Steffike. 7. Schumann: »Alom« vonóskar, előadja a honvédszenekar. 8. Goldmark: »Sába királyné« bevonulási induló, előadja a honvédszenekar. A hangverseny kezdete fél 8 órakor. A közönség a pontos megjelenésre kéri.

Igazságszolgáltatás.

A megsértett Zubovics kapitány.

Még 1894. aug. 8-ikán Verőcze községének egy küldöttsége tisztelt Oroszi Jenő odávaló református lelkész vezetésével a belügy- és igazságügyminiszternél s mindkettőnek terjedelmes kérvényt nyújtott be, amelyben említés történt azokról az állítólagos brutalitásokról, amelyekkel Zubovics Fedor kapitány a Magazikastély magános lakója, terrorizálja Verőcze községét és annak egész környékét. A kérvényben el volt mondva, hogy a kapitány viselkedése a legnagyobb mértékben durva, tettei vagy beszámíthatatlanságra vallanak s ez esetben orvosi megfigyelést követelnek, avagy rosszakaratuak s ez esetben gyors igazságszolgáltatás van helyén, mert Zubovics cselekedetei közveszélyesek. Ez állítások igazolására a kérvény több példát sorol fel, amelyekkel bizonyítani iparkodik, hogy a kapitány kihívó viselése és inzultusai már türethetetlenek. A kérvény a balassa-gyarmati törvényszéket is megvádolja, hogy a kapitány ellen folyamatba tett ügyekben részrehajló s végül kéri a minisztereket, szabadítsák meg Zubovics Fedortól.

A kérvényben foglalt vádak ellen úgy a balassa-gyarmati ügyészség, mint Zubovics Fedor kapitány bünvádi feljelentést tettek a kérvény aláírói ellen rágalmozás miatt és így történt, hogy a pestvidéki törvényszék előtt, amelyet az igazságügyminiszter az ügy elbírálására delegált, ma 19 verőczei lakos ült a vádlóitak padján.

A törvényszék Oroszi ref. lelkészt 100 frtra ítélte, a községi bírót 50 frtra, a többi panaszost pedig egyenkint 20—10 frtra.

TAVIRATOK.

Ingerültség Tisza Kálmán ellen.

Budapest. április 7. (Saj. tud. táv.) Hogy mennyire befejezte, betetőzte politikai szereplését és gyűlöletessé tette nevét Tisza Kálmán a legutóbbi politikai szereplése által, misem bizonyítja jobban, mint az a jelenet, ami ma a képviselőházban lefolyt.

Tisza Kálmán ma beszélni akart a képviselőházban a nem katolikus lelkészek kongruájáról. Az ellenzék e hirre igen felingerült az ex-lex-re emlékezve, melynek megteremtője egyedül Tisza Kálmán volt. A képviselők összesügtak-bugtak erre és elhatározták, hogy Tisza beszéde alatt nyomatékosan adnak kifejezést nemtetszésüknek és ellenszenvüknek.

Tisza beszédje azonban Wlassics miniszter beszéde miatt elmaradt. Az ellenzéki képviselők azonban türelmesek és ha ma nem, hát esetleg holnap tör ki az ingerültség Tisza beszéde alatt.

A római sajtókongresszus.

Budapest, ápril. 7. (Saj. tud. táv.) Mint Rómából sürgönyzik, a római sajtókongresszus ma a római művészársaság vendége volt. Tiszteletükre Tia Terézia hegedűművésznő is fellépett. Délben az

osztrákok és magyarok *Pasetti* gróf nagy követünk vendégei voltak. Pazar vendéglátásban részesültek. A lakomán a legelőkelőbbek voltak hivatalosak a római társadalomból. Este a Capioliumot kivilágították s itt a vendégeket *Ruipoli* herceg polgármester fogadta. Holnap a polgármester fogadja az újságírókat a palatinoson.

Nyugalomba vonuló hadtestparancsnok.

Budapest, ápril 7. (Saját tud. táv.) *Berchtolsheim* lovag zágrábi hadtestparancsnok nyugalomba vonul s utóda-ként *Lipót Salvator* főherceget emlegetik.

Császárné és asztalosné.

Budapest, április 7. (Saj tud táv.) Berlinben egy szegény asztalos felesége egy bérház ötödik emeletén levő lakásukban hirtelen lebetegedett és három egészséges fiugyermeknek adott életet.

A német császárné ma udvarhölgyeivel meglátogatta a szegény asszonyt, ki nek megindító nyomorban már 7 leánygyermek is van. A császárné megvizsgálta a szegény asszonyt és anyagilag is megsegítette. Berlinben most egyébről sem beszélnek, mint a császárné látogatásáról az ötödik emeleti szegényes lakásban.

Ernő főherceg temetése.

Bécs, ápril 7. (Saját tud. távirata.) Az Arcóban elhunyt *Ernő* főherceg temetése holnap fog Bécsben végbemenni. A temetésre *Szell Kálmán* miniszterelnök holnap Bécsbe utazik.

Szalavszky lemondása.

Budapest, ápril 7. (Saját tud. táv.) *Szalavszky* *Cyula* trencsényi főispán, ki eléggé ismeretes volt azon tevékenységénél fogva, melylyel a régi rendszert támogatta, állásáról lemondott és lemondása elfogadtatott. Hír szerint még több ilyen főispán változás is lesz később.

Országos csaló.

Budapest, ápril 7. (Saját tud. táv.) A kassai rendőrség egy lufangos csalót csípett ma el *Kassán Singer* Lajos pécsi kereskedősegéd személyében, ki a pénzszerzésnek valóban kétségbeesett módját üzte. És *Singer*, amint a rendőri nyomozás kiderítette, ebben országos csalónak bizonyult. *Singer* ugyanis mások nevében sürgönyileg kért pénzt és pedig számtalan esetben busás eredmények mellett. *Aradról* is *Huber* *Dávid* nevében sürgönyözött *Huber* *Samunak* *Székes-Fehérvárra* s itt 200 frtot kapott.

A Dreyfus-ügy.

Páris, április 7. A »*Voltaire*« ma befejezi közleményeit *Paleologuenak* a semmitőszék előtt tett vallomásáról. A vallomásból kitűnik, hogy az ugynevezett titkos iratsomó egy olyan ügygyel hozatott összeköttetésbe, amely nincs összefüggésben a *Dreyfus-ügygyel*. Van azonban ebben az iratsomóban egy olyan irat, a melyben *Dreyfus*ról szó van, amely azonban csak *Dreyfus* elítélése után került meg. Ez az irat egy levél, amelyet egy a külföldön élő asszony, aki Franciaország

szolgálatában kémkedik, egy titkos ügynöknek irt, s amelyben tudatja, hogy egy olasz őrnagy évente kétszer francia kikötőket látogat és több év óta baráti viszonyban áll *Dreyfusszal*. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, április 7. A »*Figaro*« mai számában azt a vallomást közli, amelyet *Roget* tábornok, válaszul *Bertulus* vizsgálóbíró állításaira tett. *Roget* felháborodással nyilatkozik *Bertulus* vallomásairól, tagadja *Henryre* vonatkozó állításainak hlyességét és végül azt mondja, hogy nem *Henry* sirt, hanem *Bertulus*. Annak az irásnak, amely *Bertulus* állítása szerint *Henryt* megdöbbsentette, semmiféle jelentősége nincs. Különbö *Bertulus* nem igen becsülték kollégái. A madame *Paysnál* lefoglalt iratokban sem a »*bale*«, sem a csupán »*C*« kezdőbetűvel jelzett szó nem került elő. Nem igaz, hogy *Esterházyt* a vezérkar szolgálatra használta. *Esterházy* furcsa szerepet játszik. Nem lehetetlen, hogy a szindikátusnak ügynöke. *Boisdéffre* tábornoknak nem volt tudomása *Du Paty de Clam* eljárásáról. *Roget* tábornok szerint *Dreyfust* esetleg két indító ok bírhatta rá az árulásra, t. i. az asszonyok és a játék. *Roget* azután visszatért *Bertulus* vallomására és azt mondja, hogy a vizsgálóbíró barátságosan bánt *Henryvel*, aminek csodálkozást kell keltenie, ha *Henryt* csakugyan bűnösnek tartották volna. Egy beszélgetés során *Bertulus* tanuk előtt ugy nyilatkozott, hogy *Esterházy* kalandor, de nem áruló. *Roget* tábornok azután *Cordierről* és *Dévelle* volt miniszter vallomásairól nyilatkozott és visszautasította *Dévelle* állításait. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, ápril 7. (Saját tud. táv.) *Reinach* a semmitőszék elnökének levelet irt, melyben tiltakozik *Roget* vallomása ellen. Szembesíteni kéri magát vele. *Dreyfus* apósa *Hamadard* is valótlannak mondja *Roget* rávonatkozó állítását.

A nachodi zavargások.

Nachod, április 7. Az éjjel csend volt. Ma már az összes gyárakban dolgoznak. Tegnap összesen 30 egyént tartóztattak le rablás és orgazdaság miatt. A nyomozásokat ma folytatják. Tegnap törvényszéki bizottság érkezett ide *Königrätzből*. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A permetezés.

Mikor kell permetezni? Nem lehet eléggé ajánlani, hogy a gazda a maga idejében végeztesse a permetezést. Öreg hiba volna a permetezést addig halasztgatni, míg valaki saját szemével nem győződik meg arról, hogy a szőlő leveleken baj van. Mert mikor ezt a betegséget már látni lehet a leveleken: akkor már a permetezés is eső után köpenyeg. Igen sok gazda gondolkozik így: »Ej az idén már megkiméli az a csunya ellenség a szőlőmet.« Ezért el is mulasztjuk a fecskendezést. Igaz, történhetik, hogy a gomba egyszer-mászor csak későbbben mutatkozik, de azután annál mérgesebben lép fel.

Az első fecskendezést mindjárt a szőlőtő bontakozásának kezdetén kell végezni és pedig a virágzást jóval megelőzőleg a midőn az erősebb hajtások 20 centiméternyire növekedtek, tehát ugy május elejétől a közepéig, *Másodszor* permetezzünk a virágzás után, *junius* végén. Ha távolabbi környékén is valahol mutatkozik a peronoszpóra a második permetezés s a szü-

reti közti idő közepén, ugy aug. közepe táján permetezzünk harmadszor s legfeljebb a korábban érő csemege szőlő fürtjeit kiméjük meg a *harmadik* permetezéskor. Megjegyzendő, hogy esőben vagy esős időben ne permetezzünk. Az eső által lemosott permetezést ujjal kell pótolni *Napos, száraz és szélesendes* időben legjobban permetezni.

Hogyan kell permetezni? Nagyon fontos kérdés, hogy tudjuk a permetezés módját, mert különben hiába költünk, hiába fáradunk. A permetezés szabályai ezek:

1. A szőlő minden hozzáférhető zöld részét be kell permetezni.
2. A szőlősorokat mindegyik oldalról, tehát kétszer kell permetezni.
3. A munkás a permetező végét ne tartsa közel ahhoz a tőkéhez, melyet permetez. A leveleket a permetező folyadék minél apróbb, mákszem nagyságu cseppekben, sűrűn és egyenletesen lepje el, ugy mint a finom harmat. Borsószeni nagyságu cseppek és a levél szélén összefolyó nagyobb cseppek a levelekben sok üres helyet hagynak és így nem védik meg kellően. A permetezett levélnek permetezés után nem szabad egész nedvesnek lenni.
4. A nagyon lejtős szőlőben a munkás lefelé ne permetezzen.
5. Közvetlen a kötözés után ne permetezzünk, hanem várjuk meg, míg a megbolygatott szőlő levelek ugy 4—5 nap mulva természetes helyzetüket elfoglalták.

Az osztálysorsjáték.

Ma húzták ki a 400,000 koronás főnyereményt, mely a 62362 sz. sorsjegyre esett. A sorsjegy két fél czimletben a pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzlete adta el. A főnyereményen kívül még a következő kisebb nyereményeket húzták ki:

2000 koronát nyertek: 3733 6299 6703 11041 12845 13559 20323 35327 38401 50339 50561 63647 65067 65412 65662 78431 78920 97666. — 1000 koronát nyertek: 10355 13829 17415 20659 20976 21540 21671 23398 23659 26489 32659 32738 33269 34192 37099 38331 38585 89454 44225 47559 56620 58582 61097 61484 63124 67350 69526 70650 83958 84821 89714 92409 95374 95663. — 500 koronát nyertek: 322 1808 2708 3175 4318 5525 10415 11541 14513 15200 17365 17552 44339 47699 52577 57043 59886 60487 61803 71172 73907 78124 86325 87314 97934 90841.

Az államvasuti bevételek a folyó éven rendkívül kedvezően fejlődnek, a mi első sorban a fellendült forgalom eredményeül tudható be. Értesülésünk szerint az év első negyedében a gabonaforgalom egymagában több mint tízezer waggonnal gyarapodott, ugy hogy e negyedéven 45.000 waggon gabonát szállított az államvasuti hálózat. Ez a többlet félmillió forinttal szaporítja az állami bevételeket. A kiviteli üzlet általában élénken hozzájárul a forgalom föllendítéséhez, amennyiben például szénből és fából közel 3000 waggonnal, cukorból 1500 waggonnal s állatokból szintén néhány száz waggonnal többlet exportáltunk az elmúlt három hónapban, mint a múlt év megfelelő szakaszában.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Az irányzat gyenge.

Buza áprilisra	— — — — —	9.15
Buza októberre	— — — — —	8.32
Uj tengeri	— — — — —	4.42
Rozs őszre	— — — — —	7.63
Zab őszre	— — — — —	5.63
Tengeri augusztusra	— — — — —	— —

SZERKESZTOI POSTA.

Németh S. urnak. Helyben. Forró köszönet a szives buzgalomért, alkalomadtán szivesen, készek leszünk a viszont szolgálatra.

A szerkesztőábrt felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

